

6. Советское гражданское право : учеб. : в 2 т. / под ред. О. А. Красавчикова. М. : Высшая школа, 1985. Т. 1. 544 с.
7. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
8. Про право власності на окремі види майна : постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12> (дата звернення: 20.10.2019).
9. Цивільне право України : підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Саніахметова. Київ : Істина, 2003. 776 с.
10. Про оренду державного та комунального майна : закон України від 14.03.1995 № 98/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 15. Ст. 99.
11. Корецкий А. Д. Теоретико-правовые основы учения о договоре / отв. ред. П. П. Баранов. СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. 211 с.
12. Гражданское право / под ред. Толстого Ю. К., Сергеева А. П. СПб. : Теис, 1996. 550 с.
13. Мороз М. В., Мороз О. В. Істотні умови договору оренди майна державного підприємства. *Право та інновації: наук.-практ. журн.* Харків, 2016. № 3 (15). С. 28–33.
14. Грибанов В. П. Сроки в гражданском праве. М. : Знание, 1967. 49 с.
15. Цивільний кодекс України. Коментар / за ред. Є. О. Харитонova, О. М. Калітенко. Одеса : Юрид. літ., 2003. 1080 с.

Одержано 31.10.2019

УДК 323.1(477)

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

студент 2 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ В УКРАЇНІ

Переважна більшість науковців, які досліджували питання утворення та розвитку націй, їх особливостей тощо намагалися відповісти на одне питання: як саме певна народність пройшла свій шлях перетворення у сформовану націю? Після того, як усі необхідні дослідження були зроблені, висновок був очевидним. Головною підставою того, наскільки вдало та швидко окрема народність, як прогресивне утворення у процесі інтеграції племен, набуде статусу повноцінної нації, була наявність в неї сформованої національної ідеї. Мається на увазі, що будь-яка група людей, неважливо від її розміру, здатна об'єднатися лише тоді, коли в членів цієї групи є конкретна ціль, іншими словами ідея, яка їх об'єднує і за досягнення якої вони готові об'єднуватися та розвиватися.

Як правило, національні ідеї багатьох націй, хоч і відрізнялися одна від одної багатьма специфічними деталями, притаманними лише їм одним, але все ж таки мали спільний фундамент. Прагнення, які нації включали до своєї національної ідеї складалися із бажання, наприклад, статусу автономії у складі якоїсь більшої, давно вже сформованої держави (приклад Каталонії як автономії у складі Іспанії, чи франкомовної провінції Квебек у складі Канади тощо). Пізніше, деякі нації могли розраховувати на створення своєї власної суверенної держави. Звичайно що колишні, у тому числі й колоніальні імперії не так вже й легко «відпускали» свої колишні підкорені нації, і тому останнім часто доводилося вдаватися до озброєної боротьби за своє право на самобутність. Адже, якщо дипломатія та інші мирні шляхи вирішення конфлікту не призводять до бажаного результату, то залишається лише варіант підкріплювати свої справедливі вимоги силою та зброєю.

Такий випадок мав місце і в історії України. Адже на протязі багатьох століть нашому народові доводилося переносити величезні страждання, пов'язані з пануванням іноземних загарбників на географічній території України. Будучи нікчемними і жорстокими одночасно, правлячі верхівки зарубіжних держав займалися, як правило, лише розкраданням та привласненням українських національних скарбів та досягнень. Такими грішними справами займалися як і Російська імперія зі Сходу, так і Велике князівство литовське разом із царством Польським та їх правонаступник у вигляді Речі Посполитої. З південної сторони українська нація також натерпілася чимало горя й лиха, котрі їй спричинила Османська імперія руками своїх підданих – кочових вершників з Кримського ханства.

Таким чином стає зрозуміло, під яким неймовірним тиском формувалася велична українська нація, яка незалежно від сили усіляких спроб її подавити, з кожним разом ставала дедалі міцною, розвиненішою та сильнішою. Бо варте уваги те, що населення України, попри усі ті небезпеки та перешкоди, з якими воно зіткнулося у минулому, врешті-решт змогло зберегти і значно розвинути основні складові своєї власної національної ідентичності. А саме українську мову, поезію, українські народні звичаї та традиції, що слугували українцям та супроводжували їх на протязі усього шляху формування вітчизняної нації. Проте варто відзначити, що величезна заслуга у формуванні української національної ідеї належить не лише тим, хто створював її своїми вчинками та досягненнями. Не меншої уваги варті життєві шляхи і результати праці тих, хто фіксував та закріплював національні героїчні подвиги. До таких особистостей слід віднести зокрема й відомих істориків та історіографів того часу. Такі культурні діячі як О. Рігельман, Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич були не тільки блискучими історіографами, але й взагалі видатними представниками історичної патріотичної думки.

У XVIII – початку XIX століття вітчизняна національна ідея поділялась на два види, в деталізованих поглядах представників яких можна було помітити певні розбіжності.

Представники так званого «першого табору», до яких входили зокрема і вищенаведені діячі, хоча і визнавали необхідність створення місцевого самоврядування на українській національній території, підкреслювали важливість захисту прав людини і громадянина, започаткування системи справедливого й незалежного судочинства, надання українським землям статусу широкої автономії та багато інших істотних покращень, навіяних у стилі провідного європейського духу. Проте важливою відмінністю представників саме цього ідейного табору було те, що попри всі ті нові права та свободи, за які вони палко виступали і які хотіли започаткувати, вони бажали об'єднання з Росією, хоча і на правах широкої автономії, що звичайно не задовольняло погляди тодішнього патріотично налаштованого населення України.

«Другий табір» представників української національної думки відстоював інтереси та висловлював погляди більшої половини суспільства. Початком діяльності такої групи стали твори Семена Діволича, у яких автор підкреслює вагомий різницю у самобутності між українцями та іншими націями і закликає до повної незалежності України від інших держав. Серед інших, не менш вагомих представників вітчизняної національної думки та її дослідників можна назвати: В. Антоновича, М. Грушевського, О. Єфименко, І. Лисяка-Рудницького та ще чимало діячів періоду XVIII – початку XIX століть. Одним із центрів національного ідейного мистецтва була й Слобожанщина, зокрема і місто Харків. У цьому місті у свій час творили так звані «харківські романтики». Хоч вони і були здебільшого політично-пасивними, їм завжди було притаманне захоплення українською національно-визвольною боротьбою та оспівування вітчизняних національних ідей у своїх працях.

Одержано 01.11.2019

УДК [378.6.093.5:351.74](477.54-25)(091)"1994/2019"

Олександр Миколайович МУЗИЧУК,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України, декан факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-8367-2504>

25 РОКІВ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ В УНІВЕРСИТЕТІ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ФАКУЛЬТЕТУ № 1 (1994–2019 РР.)

За 25 років функціонування факультету неодноразово змінювалися його назви: слідчо-криміналістичний, юридичний, слідства та дізнання, підготовки слідчих, факультет № 1 тощо, але ніколи не змінювалась його специфіка – підготовка високопрофесійних слідчих для органів досудового розслідування.

Відповідно до відомих нормативних актів факультет був та залишається базовим з підготовки слідчих серед закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України зі специфічними умовами навчання. Підтвердженням статусу базового відомчого навчального закладу з підготовки слідчих стала нарада керівників слідчих підрозділів головних управлінь Національної поліції України 26 жовтня 2018 року саме у Харківському національному університеті внутрішніх справ.

За роки функціонування факультету з його стін вийшло більше шести тисяч випускників (див. рис.), які успішно працюють на посадах слідчих, прокурорів, суддів у різних регіонах України, значна їх кількість обіймає керівні посади в Національній поліції України, а також інших органах державної влади та місцевого самоврядування. Щороку на факультеті відбуваються зустрічі його випускників, фотокартки найкращих із яких розміщено на дошці «Випускники – наша гордість». Варто відзначити, що десять керівників слідчих управлінь Головних управлінь Національної поліції областей є випускниками слідчого факультету ХНУВС (Н. О. Харченко – у Хмельницькій обл.; В. Ю. Грімов – Полтавській; К. В. Гребенюк – Запорізькій; Д. А. Таршин – Кіровоградській; І. М. Вигівський – Миколаївській; С. А. Чиж – Харківській; О. О. Панасюк – Рівненській; О. О. Григоров – Сумській; О. В. Пивовар – м. Києві; А. С. Петрушин – Волинській). М. С. Цуцкірідзе очолює Головне слідче управління Національної поліції України, С. Г. Кримчук є першим заступником керівника Експертної служби МВС України. 26 випускників факультету отримали науковий ступінь доктора юридичних наук, що ще раз підтверджує високопрофесійний рівень як науково-педагогічного складу факультету, так і його випускників. Троє з випускників є деканами Харківського національного університету внутрішніх справ (О. М. Музичук, А. С. Колотік, О. В. Синегубов). Один із випускників факультету, Микола Іванович Іншин, який, до речі, також у 2010 році був начальником навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства і дізнання, у 2017 році обраний академіком НАПрН України. Троє із випускників факультету (Г. В. Остафійчук, О. М. Богомол, Ю. В. Педос), які носили курсантські погони, стали генералами, два з яких очолюють головні управління МВС України в областях (О. М. Богомол, Ю. В. Педос). Один із випускників, полковник поліції Вадим Анатолійович Троян, з 2016 по 2019 рік обіймав посаду заступника Міністра внутрішніх справ України (з жовтня 2019 р. – заступник Голови Національної поліції); Остафійчук Григорій Володимирович з 2015 по 2019 рік очолював Головне слідче управління СБУ України.